

Pilar 3

Offentliggjøring av finansiell informasjon etter kapitalkravsforskriften

SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

INNHOLDSFORTEGNELSE

<u>1</u>	<u>SPAREBANK 1 GRUPPEN – ORGANISERING, STRUKTUR OG REGELVERK.....</u>	<u>3</u>
1.1	INTRODUKSJON TIL KAPITALDEKNINGSREGLER	3
1.1.1	PILAR 1 – MINIMUMSKRAV TIL ANSVARLIG KAPITAL	4
1.1.2	PILAR 2 – VURDERING AV SAMLET KAPITALBEHOV OG TILSYNSMESSIG OPPFØLGING	6
1.1.3	PILAR 3 – OFFENTLIGGJØRING AV INFORMASJON.....	6
1.2	ORGANISERING, ANSVAR OG FORMÅL	7
1.2.1	KONSERNSTRUKTUR PER 31.12.2013	7
1.2.2	KAPITALSTYRING	7
1.3	RISIKOSTYRING I SPAREBANK 1 GRUPPEN KONSERN	8
1.3.1	FINANSIELLE RISIKOFAKTORER	8
1.3.2	STRATEGI KNYTTET TIL BRUKEN AV FINANSIELLE INSTRUMENTER	10
1.3.3	RISIKOFORHOLD I DE ENKELTE SELSKAPER	10
<u>2</u>	<u>KONSOLIDERING.....</u>	<u>11</u>
<u>3</u>	<u>REGULATORISK KAPITAL – INFORMASJON PER RISIKOGRUPPE (PILAR 1).....</u>	<u>12</u>
3.1	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV.....	12
3.2	REGULATORISKE FORHOLD OG RAPPORTERING	13
3.3	SOLVENSMARGINKRAV.....	13
<u>4</u>	<u>ØKONOMISK KAPITAL (PILAR 2 - ICAAP)</u>	<u>14</u>
4.1	RISIKOJUSTERT KAPITAL.....	14
4.2	KAPITALBEHOV	15
4.3	RISIKOKATEGORIER	16
4.3.1	KREDITTRISIKO.....	16
4.3.2	MARKEDSRISIKO	17
4.3.3	FORSIKRINGSRISIKO	21
4.3.4	OPERASJONELL RISIKO	22
4.3.5	LIKVIDITETS- OG OPPGJØRSRISIKO.....	23
4.3.6	KONSENTRASJONSRISIKO	24
4.3.7	STRATEGISK OG FORRETNINGSRISIKO.....	24
4.3.8	KORRELASJON - PORTEFØLJERISIKO.....	25
<u>5</u>	<u>SAMMENLIGNING AV REGULATORISK OG ØKONOMISK KAPITALBEHOV</u>	<u>25</u>
<u>6</u>	<u>SENSITIVITETSANALYSE AV RESULTAT.....</u>	<u>26</u>
<u>7</u>	<u>VIDEREUTVIKLING AV RISIKOSTYRING OG SOLVENS II</u>	<u>26</u>

1 SpareBank 1 Gruppen – Organisering, struktur og regelverk

SpareBank 1 Gruppen er et forsikringsdominert finanskonsern. Fram til i dag har regelverket for kapital og kapitaldekning i stor grad vært preget av det kapitaldekningsregelverket som gjelder for bankvirksomhet. Dette har ikke passet veldig godt for forsikringsvirksomhet. Det har i lengre tid vært arbeidet med innføring av et nytt kapitaldekningsregelverk som er spesielt tilpasset forsikringsvirksomhet, Solvens II.

SpareBank 1 Gruppen konsern (SpareBank 1 Gruppen) vil, fra ikrafttreden av Solvens II regelverket, være underlagt gruppebestemmelsene i regelverket. Dette betyr i hovedtrekk at SpareBank 1 Gruppen skal sikre en konsistent risikostyring for morselskapet med tilhørende datterselskaper. Selskapene som direkte vil være underlagt Solvens II er SpareBank 1 Gruppen AS, SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Disse selskapene må etterleve regelverket konsistent etter Solvens II fra 01.01.2016. ODIN Forvaltning AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS vil være underlagt regulatoriske kapitaldekningskrav i henhold til Bank for International settlements (BIS) standarder. Conecto AS er ikke underlagt regulatoriske kapitaldekningskrav men må i stedet stille med en garanti.

Samtlige selskaper i SpareBank 1 Gruppen AS vil inngå i den fremtidige risikostyringen for SpareBank1 Gruppen konsern. SpareBank 1 Gruppen AS vil frem til Solvens II regelverket trer i kraft, opprettholde denne pilar 3 rapporteringen, frem til tilsvarende rapportering er etablert i henhold til Solvens II regelverket.

Det beregnede kapitalbehovet for konsernet SpareBank 1 Gruppen omfatter følgende selskaper (eierandeler per 31.12.2013):

- SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet)
- SpareBank 1 Forsikring AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS (100 % eiet)
- ODIN Forvaltning AS (100 % eiet)
- SpareBank 1 Gruppen Finans AS (100 % eiet)
- Conecto AS (100 % eiet)

SpareBank 1 Gruppen AS eier i tillegg enkelte mindre aksjeposter, herunder inkludert det 100 % eide SpareBank 1 Medlemskort.

1.1 *Introduksjon til kapitaldekningsregler*

EUs direktiv for kapitaldekning ble innført i Norge 1. januar 2007. Regelverket bygger på standard for kapitaldekningsberegninger fra BIS. Formålet med kapitaldekningsregelverket er å styrke stabiliteten i det finansielle markedet gjennom:

- Mer risikosensitivt kapitalkrav
- Bedre risikostyring og kontroll
- Tettere tilsyn
- Mer informasjon til markedet

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar 1:	Minimumskrav til ansvarlig kapital
Pilar 2:	Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging
Pilar 3:	Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

I de påfølgende avsnittene er det redegjort nærmere for innholdet i den enkelte pilar.

1.1.1 Pilar 1 – Minimumskrav til ansvarlig kapital

Regelverket innebærer den grunnleggende konstruksjonen av kapitalkravet i forhold til Basel I, som fortsatt er 8 % av beregningsgrunnlaget. Derimot kom det endringer i regelverket for hva som kan regnes som ansvarlig kapital og sammensetningen av denne under Basel II som ble gjort gjeldende fra juni. 2004. De største endringene lå i hvordan en skulle beregne kapitalkravgrunnlaget for kredittisiko og introduksjonen av et eksplisitt kapitalkrav for operasjonell risiko.

Første halvår 2013 vedtok EU det nye regelverket for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, CRD IV-regelverket (Capital Requirements Directive). Dette bygger på Baselkomiteens anbefalinger fra desember 2010 om nye og strengere kapital- og likviditetsstandarder, Basel III. De nye reguleringene ble innført fra 1. januar 2014 og innebærer krav til vesentlig økt egenkapital samt nye krav til langsiktig finansiering og likviditetsreserver. De nye forslagene til kapitalisering innebærer at minstekravet til kapitaldekning holdes uendret på 8 prosent som tidligere. CRD IV-regelverket er ment å gjelde for alle banker og verdipapirforetak innenfor EØS-området og vil bli gradvis innfaset frem til 2019.

De viktigste endringene knyttet til CRD IV-regelverket følgende:

SIFI-krav:

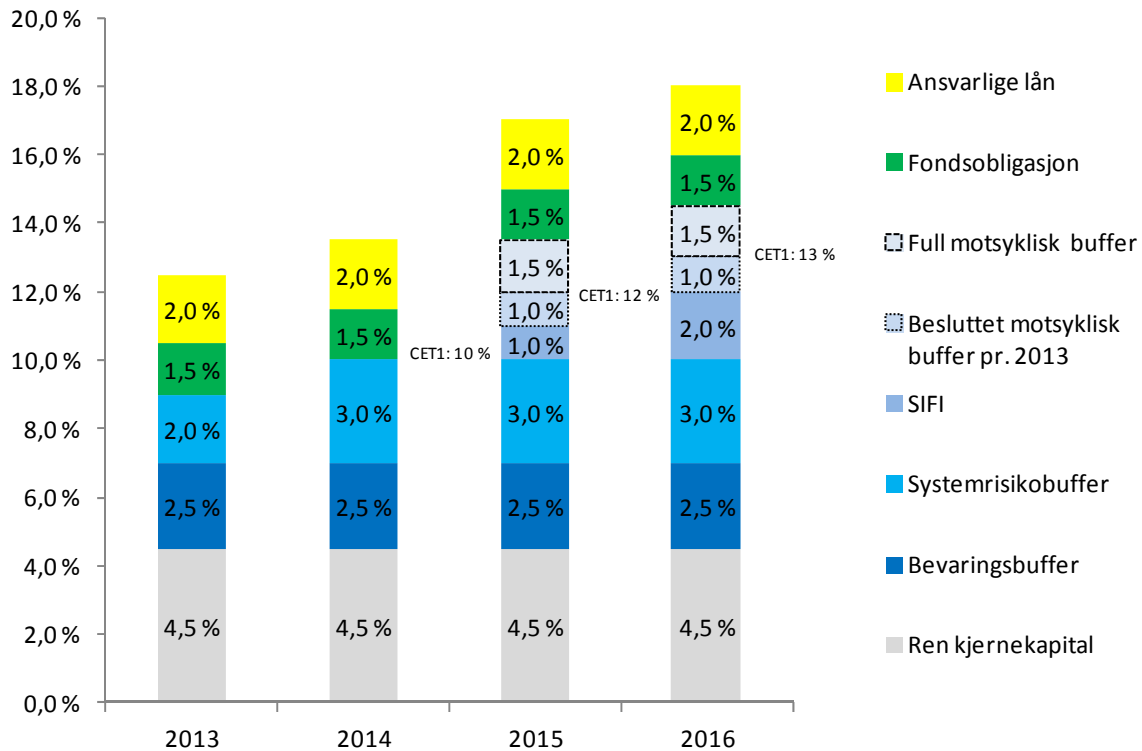
Finanstilsynet la frem et høringsnotat om SIFI-kravet for norske systemkritiske banker. SIFI-kravet skal pålegges systemviktige institusjoner som kjennetegnes ved at de har en størrelse som gjør det vanskelig å erstatte dem, samtidig som problemer i institusjonen vil gi ringvirkninger i betydelig grad for samfunnet. Åtte banker er blitt foreslått som systemkritiske, og dette er DNB, Nordea Norge, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge, Sparebanke Vest, Sparebanken Sør og Sparebanken Pluss. De to siste fusjonerer fra og med 1.1.2014. Kravet er foreslått innført gradvis, 1 % fra 1. juli 2015 og 2 % fra 1. juli 2016.

Motsyklisk bufferkrav:

Dette bufferkravet skal være en buffer som justeres for å gjøre bankene mer solide i en eventuell nedgangskonjunktur. Faktorer som skal påvirke størrelsen på bufferen er samlet kredittvekst som andel av BNP, boligprisutvikling, salgspriser på næringseiendom og andel markedsfinansiering til norske kredittinstitusjoner. 5. desember 2013 ga Norges Bank råd til Finanstilsynet på størrelsen på denne bufferen, som skal ligge mellom 0 og 2,5 %. Finansminister Siv Jensen offentliggjorde den 12. desember at kravet på den motsykliske bufferen ble på 1 %.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Figuren under viser norske bankers krav til ren kjerne-, kjerne- og ansvarlig kapital i årene som kommer:

Nye LGD-krav:

Finansdepartementet vedtok i oktober å øke minstekravet til LGD (tap gitt mislighold) fra 10 % til 20 %. Endringen vil tre i kraft fra 01.01.2014, og vil gjelde også for utenlandske banker med filialer i Norge. Dette kravet vil påvirke de IRB-godkjente bankene og risikovektene på boliglån.

Ny beregningsforskrift:

I 2014 kommer det regelendringer knyttet til kvalitetskrav til ansvarlig kapital. For norske institusjoner representerer de nye regelverksbestemmelsene i mindre grad omfattende endringer enn i andre land, men også i Norge vil det bli viktige endringer. De viktigste endringene er følgende:

Fradrag som i dag skjer med 50 % i kjernekapital og 50 % i tilleggskapital skal i fremtiden i all hovedsak skje med fradrag i ren kjernekapital. Dette gjelder fradrag for forventede tap utover foretatte tapsavsetninger i IRB-bankene og fradrag for eiendeler i andre finansielle institusjoner. Grensen for fradrag for eiendeler i andre finansinstitusjoner heves fra 2 % til 10 % av den andre institusjonens ansvarlige kapital.

Kapitaldekningsregelverket inneholder ulike metoder som finansinstitusjonene kan velge mellom for å beregne kapitalkravet. De ulike metodene er vist i figuren nedenfor:

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Kredittrisiko	Markedsrisiko	Operasjonell risiko
Standardmetoden	Standardmetoden	Basismetoden
Grunnleggende IRB-metode*	Interne målemetoder*	Sjablongmetoden
Avansert IRB-metode*		AMA-metoden

* Metoden krever godkjenning av Finanstilsynet

For finansinstitusjoner som er godkjent for å benytte interne målemetoder (IRB - Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko, betyr det at det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittrisiko vil være basert på konsernets interne risikovurderinger. Dette gjør det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning mer risikosensitivt, slik at kapitalkravet i større grad vil samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Ved beregning av kapitalkravet etter Grunnleggende IRB-metode beregnes risikoparametret misligholdssannsynlighet (PD) basert på egne modeller, mens risikoparametrene konverteringsfaktor (KF) til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold og tapsgrad gitt mislighold (LGD), er sjablongregler fastsatt i Forskrift om Kapitalkrav.

Ved beregning av kapitalkravet etter Avansert IRB-metode for massemarked, beregnes risikoparametrene misligholdssannsynlighet (PD), konverteringsfaktor (KF) til bruk for å fastsette eksponering ved mislighold, samt tapsgrad gitt mislighold (LGD) basert på egne modeller.

1.1.2 Pilar 2 – Vurdering av samlet kapitalbehov og tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er basert på to hovedprinsipper: Finansinstitusjonene skal ha en prosess for å vurdere sin totale kapital i forhold til risikoprofil og en strategi for å opprettholde sitt kapitalnivå (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process). Tilsynsmyndighetene skal gjennomgå og evaluere finansinstitusjonenes interne vurdering av kapitalbehov og strategier. I tillegg skal tilsynsmyndighetene overvåke og sikre overholdelse av de myndighetspålagte kapitalkravene. Tilsynet må iverksette passende tilsynsmessige tiltak om det ikke er tilfreds med resultatet av denne prosessen.

1.1.3 Pilar 3 – Offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar 3 er å supplere minimumskravene i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølging i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere institusjonens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll. Kravene til offentliggjøring blir spesielt viktig når finansinstitusjonene i større grad kan benytte egne systemer og metoder for å beregne kapitalkravet.

Informasjonskravene fører til at alle institusjoner skal publisere informasjon om organisasjonsstruktur, risikostyringssystem, rapporteringskanaler samt hvordan risikokontrollen er oppbygd og organisert. Videre er det gitt detaljerte krav til offentliggjøring av kapitalnivå og struktur samt risikoeksponeringer, der sistnevnte avhenger

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

av hvilke beregningsmetoder bankene benytter i Pilar 1. Foreliggende dokument er ment å dekke disse kravene.

1.2 **Organisering, ansvar og formål**

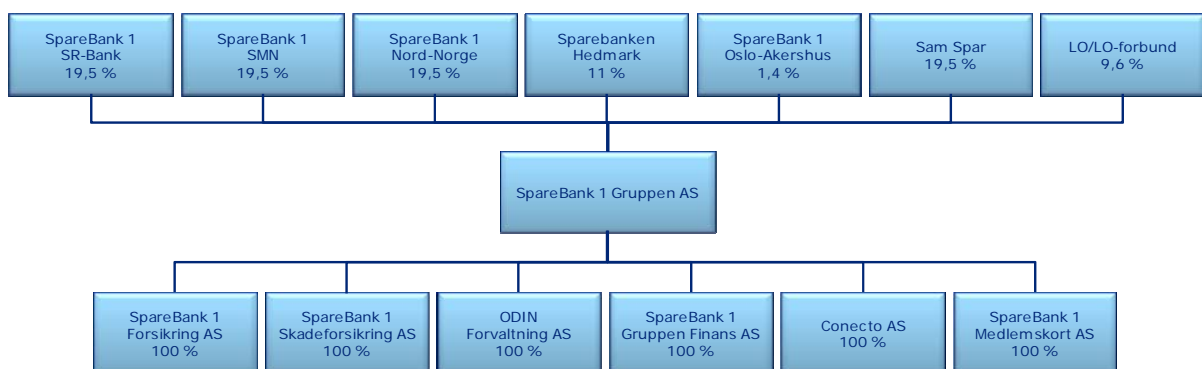
Virksomheten i SpareBank 1 Gruppen konsern er organisert i ulike forretningsområder gjennom datterselskaper. Det er store forskjeller i de enkelte datterselskaperenes risikostruktur. Alliansestyret har ansvaret for risikostyring og compliance i konsernet. Selskapsstyrene har ansvar for risikostyringen og compliance i eget selskap. Ansvar for den samlede risikostyringen i konsernet er organisatorisk lagt til Chief Risk Officer for Risikostyring og compliance i morselskapet. Stillingen er direkte underlagt administrerende direktør i SpareBank 1 Gruppen AS.

Risikostyringen i SpareBank 1 Gruppen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og sikre oppfyllelse av lovmessige kapitalkrav. Risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En moderat risikoprofil
- En sterk risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Tilstrebe en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- Et tilstrekkelig nivå på kjernekapital ut fra valgt risikoprofil
- Til enhver tid å oppfylle myndighetspålagte kapital og solvenskrav

1.2.1 Konsernstruktur per 31.12.2013

Gjennom 2013 er konsernstrukturen endret. I slutten av 2. kvartal ble SpareBank 1 Markets AS solgt, og SpareBank 1 Gruppen Finans konsern ble delt opp i SpareBank 1 Gruppen Finans AS og Conecto AS. I tillegg ble Unison Forsikring AS i 4. kvartal fusjonert inn i SpareBank 1 Skadeforsikring AS. I 4. kvartal er også eierstrukturen endret. SpareBank 1 Oslo-Akershus ble ny eier i SpareBank 1 Gruppen AS med en eierandel på 1,4 %. I tilsvarende periode reduserte Sparebanken Hedmark sin eierandel med 1 % og LO-forbundets eierandel ble redusert med 0,4 %.

1.2.2 Kapitalstyring

Styret i SpareBank 1 Gruppen AS har vedtatt en felles policy for risikostyring i konsernet, som er gjenstand for årlig revidering. Det er utarbeidet strategi, policy og rammer knyttet til de

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

enkelte risikofaktorene i den enkelte juridiske enhet. Det foretas i tillegg strategiske beslutninger knyttet til aktivaallokering i det enkelte selskap.

1.3 Risikostyring i SpareBank 1 Gruppen konsern

1.3.1 Finansielle risikofaktorer

Konsernets aktiviteter medfører ulike typer finansiell risiko. Disse er definert nedenfor.

Markedsrisiko

Risiko for verdiendringer i markedspriser, eller volatiliteten i markedspriser, som avviker fra forventede verdier. Vi deler markedsrisikoen opp i følgende kategorier:

- Risiko knyttet til garantert avkastning (liv)
- Renterisiko
- Aksjerisiko
- Spreadrisiko
- Eiendomsrisiko
- Valutarisiko

Motparts-/ kredittrisiko

Risikoen for at selskapets låntakere, mellomledd og reassurandører ikke klarer å innfri sine forpliktelser. Motpartsrisiko omfatter misligholds-, og oppgjørsmotpartsrisiko. Risikoen kan oppstå hos utstedere av verdipapirer/ obligasjoner, øvrige utlån, motparter i reassurans-, og derivatkontrakter, bankinnskudd, og forfalte men ikke betalte premier.

En relatert, men annen type risiko klassifisert som markedsrisiko er spread risiko. Denne risikoen refererer til risikoen for tap som følge av bevegelser i markedspriser eller spread på kredittrisiko.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko defineres som risikoen for økte tap som følge av ikke tilstrekkelig diversifiserte porteføljer og/ eller forpliktelser. Konsentrasjonsrisiko kan oppstå som følge av investeringer i et geografisk område, industri og bransje, eller individuelle investeringer. Samtidig kan konsentrasjonsrisiko oppstå i produkter knyttet til tegnet forretning i geografiske områder, kontraktstype, produkt, eller konsentrasjon av den underliggende risikoen.

Forsikringsrisiko

SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er eksponert mot forsikringsrisiko. Risikoen oppstår som følge av en endring i verdier grunnet et avvik mellom de faktiske og de forventede forsikringskrav og utbetalinger på forsikringskontraktene (inkludert kostnader).

Forsikringsrisiko inndeles i skade-, helse-, og livsforsikringsrisiko. Innen hver kategori skilles det mellom reserve-, og premierisiko. Reserverisiko reflekterer kontrakter som er opphørt (men hvor forpliktelsen ikke nødvendigvis er opphørt), og premierisiko knytter seg til kontrakter som ikke er opphørt.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Reserveringsrisiko

Reserveringsrisiko omfatter krav som har oppstått, og inkluderer Reported But Not Settled (RBNS), Reported But Not Enough Settled (RBNES), Incurred But Not Reported (IBNR) og Incurred But Not Enough Reported (IBNER), og oppstår som følge av at utbetalingene er høyere enn forventet, tidspunktene for utbetaling avviker fra forventet, og frekvensen av utbetalinger er høyere enn forventet.

Premierisiko

Premierisiko relaterer seg kun til fremtidige utbetalinger, og oppstår som følge av at fremtidig krav forventes å bli høyere enn forventet, tidspunktene for utbetaling avviker fra forventet, og frekvensen av utbetalinger er høyere enn forventet.

Forsikringsrisiko inkluderer risiko knyttet til krav og utbetalinger, og kostnadsrisiko knyttet til administrasjon av forpliktelsene.

Operasjonell risiko

Risiko for verdiendringer som følge av faktiske tap, inntruffet som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko er også knyttet til øvrige risikokategorier hvor hendelser som medfører operasjonelle tap kan være oppstått som følge av andre hendelser som resulterer i operasjonelle tap.

Likviditetsrisiko

Risikoen kan oppstå som følge av manglende mulighet til å omsette investeringer raskt nok for forhindre eller minimere tap. Videre kan risikoen også oppstå grunnet manglende likviditet i eiendeler som holdes for å møte fremtidige utbetalinger (trading), og at det holdes kapital på for lave verdier til å foreta utbetalinger (finansiering).

Forretningsrisiko

Risiko for tap som følge av uventede endringer i juridiske rammebetingelser, endringer i eksterne politiske, økonomiske og sosiale forhold.

Strategisk risiko

Risiko for tap som følge av manglende evne til å implementere forretningsplaner, feilvalgte strategiske beslutninger, manglende allokering av ressurser, eller tilpasninger av forretningen til endringer i markedet. Strategisk risiko ligger i hovedsak i morselskapet, men må adresseres på datterselskapsnivå.

Omdømmerisiko

Omdømmerisiko er en form for forretningsrisiko. Risikoen for tap oppstår som følge av vedvarende negativ publisitet omkring virksomhetens forretningspraksis, uavhengig av hvorvidt den negative publisiteten er korrekt eller ikke, og som da kan medføre manglende tillit til virksomhetens integritet. Tap av omdømme kan medføre svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, det vil si hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Juridisk risiko

Risiko for tap som følge av at rettstvister og domsavsigelser som går mot etablert forretningspraksis, eller utformede kontrakter som ikke kan gjøres gjeldende slik at dette medfører tap og økte kostnader for konsernets aktiviteter.

Compliance risiko

Risiko for tap knyttet til juridiske eller regulatoriske sanksjoner, eller tap av omdømme, som et resultat av at konsernet ikke opererer i samsvar med lover, reguleringer, regler, og interne retningslinjer.

Eierrisiko

Eierrisiko er definert ved risikoen som oppstår som følge av å være eier i et selskap, for eksempel knyttet til den risiko som produktselskapene påtar seg i sin drift, og derigjennom risikoen for at det må tilføres ny egenkapital i ett eller flere av disse selskapene.

1.3.2 Strategi knyttet til bruken av finansielle instrumenter

Konsernet benytter finansielle instrumenter aktivt for å ta posisjoner og for å redusere risiko. Bruken av finansielle instrumenter er begrenset til instrumenter hvis risiko og markedsverdi lar seg måle og overvåke innenfor konsernets systemer for risikostyring og lønnsomhetsmåling. Derivater som ikke omsettes i et aktivt marked benyttes bare for sikringsformål, eller dersom det ønskes fysisk oppgjør i underliggende eiendel/forpliktelse.

1.3.3 Risikoforhold i de enkelte selskaper

Risiko i SpareBank 1 Forsikring AS

Risikoen i SpareBank 1 Forsikring AS består i all hovedsak av forsikringsrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko. I tillegg er den finansielle risikoen i SpareBank 1 Forsikring AS i stor grad knyttet til hvordan selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Dette stiller krav til selskapets investeringsstrategi og risikostyring. Investeringsstrategien inneholder rammer for hvordan selskapet skal plassere og forvalte sine eiendeler, herunder tilgjengelige markeder, aktivklasser og finansielle instrumenter. Investeringsstrategien inneholder også retningslinjer og rammer for kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko og bruk av derivater i sikringsstrategier. SpareBank 1 Forsikring AS har også operasjonell risiko knyttet til komplekse IT-systemer.

Risiko i SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Risikoen i SpareBank 1 Skadeforsikring AS består i all hovedsak av forsikringsrisiko, markedsrisiko, kredittrisiko og operasjonell risiko. Selskapets arbeid knyttet til dette består i hovedsak av måling og oppfølging av totalrisikoen og de ulike risikoelementene. Det arbeides med videreutvikling av selskapets risikomodeller. I 2013 har selskapet fortsatt videreutviklingen av modeller for forsikringsrisiko på porteføljnivå. Risikobasert tilsyn rapporteres i tillegg kvartalsvis til Finanstilsynet, og omhandler de viktigste risikoene.

Risiko i ODIN Forvaltning AS

Risikoen i ODIN Forvaltning AS knytter seg i all hovedsak til operasjonell risiko og strategisk- og forretningsrisiko.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Risiko i SpareBank 1 Gruppen Finans AS

Risikoen i SpareBank 1 Gruppen Finans AS knytter seg i all hovedsak til kredittrisiko, operasjonell risiko og strategisk- og forretningsrisiko.

Risiko i Conecto AS

Risikoen i Conecto AS knytter seg i all hovedsak til operasjonell risiko og strategisk- og forretningsrisiko.

Både SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS arbeider aktivt med å forberede styringssystemer til det nye Solvens II-regelverket som er besluttet å tre i kraft fra 01.01.2016. Begge selskaper ser foreløpig ut til å være godt forberedt kapitalmessig for å møte de kapitalkrav som forventes å bli lagt til grunn i Solvens II-regelverket. Det er imidlertid usikkerhet omkring endelig utforming av regelverket, og endringer i norsk forsikringsregelverk.

2 Konsolidering

Nedenfor beskrives forskjellen i konsolideringsgrunnlaget ved konsolidering etter regnskapsreglene og ved konsolidering for kapitaldekningsformål.

Investeringer i datterselskapene per 31.12.13					
Selskaper NOK 1 000	Forretnings- kontor	Andel i %	Aksjekapital	Pålydende per aksje	Bokført verdi
SpareBank 1 Forsikring AS	Oslo	100	348 400	200	3 117 997
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Oslo	100	132 000	100	2 080 632
Odin Forvaltning AS	Oslo	100	9 238	1 000	185 045
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	Oslo	100	100 000	1 000	253 487
Conecto AS	Oslo	100	16 728	40	231 693
SpareBank 1 Medlemskort AS	Oslo	100	150	50	1 600
Sum investering i datterselskaper					5 870 454

Konsolideringsmetode for regnskapsformål tar med seg samtlige selskap med full konsolidering av balanse og resultatregnskap i henhold til oppkjøpsmetoden. Oppstillingen er per 31.12.13, og hentet fra noten vedrørende investering i datterselskaper til årsregnskapet.

SpareBank 1 Gruppen er et forsikringsdominert finanskonsern. Det er gitt tillatelse fra Finanstilsynet om å rapportere den konsoliderte kapitaldekningen i rapport 700 som er samme mal som benyttet av forsikringsdatterselskapene.

SpareBank 1 Gruppen AS legger vekt på at alle enheter i konsernet har tilfredsstillende kapitalisering til enhver tid. Konsernets styrende organer har ikke lagt beskrankninger på styrets mulighet til å overføre kapital mellom morselskapet og datterselskaper ut over det som følger av regulatoriske og andre lovbestemte beskrankninger. Det er heller ingen vedtektsbestemmelser som setter slike beskrankninger.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Av samme grunn inngår ikke SpareBank 1 Gruppen eller dets datterselskaper avtaler som setter beskranking på styrets adgang til å overføre kapital som nevnt. Dette gjelder så vel innlånsavtaler, som avtaler med leverandører og kunder.

For øvrig vil overføring av kapital mellom selskapene reguleres av den ordinære rammeloavgivningen for disse virksomhetene og for finanskonsernet.

3 Regulatorisk kapital – informasjon per risikogruppe (Pilar 1)

3.1 Ansvarlig kapital og kapitalkrav

Nedenfor følger oppstillingen av regulatorisk kapital i henhold til kapitaldekningsregelverket, som rapportert i selskapets noter til årsregnskapet. SpareBank 1 Gruppen har de samme kapitaldekningsregler som forsikringselskaper, og andre finansinstitusjoner. Kravet er 8 % ansvarlig kapital i forhold til en risikovektet balanse.

Kapitaldekning per 31.12.13					
Morselskapet		NOK 1 000	Vekt	Konsernet	
2013	2012			2013	2012
		Risikovektede eiendeler			
-	-	- Staten, sentralbanker, etc	0 %	-	-
-	-	- Verdipapirer	10 %	484 155	400 659
104 961	69 306	- Finansinstitusjoner	20 %	2 546 568	2 447 107
-	-	- Sikrede lån, etc	50 %	391 863	391 791
6 797 541	6 604 060	- Anleggsmidler	100 %	14 789 192	15 252 984
-	-	- Andre eiendeler	150 %	31 558	32 454
111 398	163 882	- Goodwill og andre immaterielle eiendeler		1 087 694	-
-	-	- Eiendeler knyttet til investeringsvalg		2 098 776	1 641 452
7 013 900	6 837 248	Sum risikovektede eiendeler		21 429 805	20 166 447
-	-163 882	- Fratrukket goodwill og andre immaterielle eiendeler		-	-
164 985	174 062	- Poster utenom balansen		1 268	26 653
-	-	- Nettoberegningsgrunnlag for institusjoner som rapporter etter Basel II		1 913 038	2 806 475
-	-	- Urealiserte gevinster på finansielle investeringer		-900 981	-406 846
-49 478	-45 863	- Fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
7 129 407	6 801 565	Sum balanseførte eiendeler og poster utenom balansen og vektet balanse		22 443 130	22 592 729
7 318 430	7 570 985	Sum balanseførte eiendeler		50 560 017	46 303 462
3 366 608	3 173 053	- Egenkapital		5 330 919	4 763 455
-	-	- Fondsobligasjoner		200 000	200 000
-24 739	-22 932	- 50% fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
-	-	- Minstekrav reassuransedekning		-54 489	-39 591
-170 347	-687 488	- Fradrag for foreslått utbytte		-170 347	-687 488
-	-	- Fradrag urealiserte gevinster investeringseiendommer/varige driftsmidler		-67 157	-125 168
-	-	- Urealisert kursendring tilordnet selskapsporteføljen		-24 584	-22 865
-111 398	-163 882	- Fradrag utsatt skattefordel		-	-
-	-	- Immaterielle eiendeler og goodwill		-1 087 694	-1 136 598
3 060 124	2 298 751	Sum kjernekapital		4 126 647	2 951 745
283 000	283 000	- Evigvarende ansvarlig lån		283 000	283 000
-	-	- 45% av ureal. verdi eiendommer		30 221	56 326
-24 739	-22 932	- 50% fradrag for ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-
258 261	260 068	Sum tilleggskapital		313 221	339 326
3 318 385	2 558 819	Netto ansvarlig kapital		4 439 868	3 291 071
46,5 %	37,6 %	Kapitaldekning		19,8 %	14,6 %
2 748 032	2 014 694	- Overskudd av ansvarlig kapital		2 644 418	1 483 653

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Nedenfor følger en oppstilling av ansvarlig lånekapital i SpareBank 1 Gruppen. Oversikten er utarbeidet per 31.12.2013.

Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner per 31.12.13							
Morselskapet		NOK 1 000	Rente	Innløsningsrett	Forfall	Konsernet	
2013	2012					2013	2012
		Evigvarende					
83 194	83 209	Eierbanker og Sparebanken Vest	Nibor pluss 3%		evigvarende	83 194	83 209
200 339	200 335	Eierbanker og Sparebanken Vest	Nibor pluss 3%		evigvarende	200 339	200 335
283 533	283 544	Sum evigvarende				283 533	283 544
		Fondsobligasjoner					
-	-	15.06.2006 - Fondsobligasjoner Norsk Tillitsmann ASA	NIBOR pluss 1,17%			200 235	200 000
-	-	Sum fondsobligasjoner				200 235	200 000
283 533	283 544	Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner				483 768	483 544

3.2 Regulatoriske forhold og rapportering

Plikten til å rapportere etter rapport 700 gjelder forsikringsselskap, pensjonskasser, innskuddpensjonsforetak og holdingsselskap i forsikringskonsern. Ovennevnte institusjoner skal beregne institusjonens kapitaldekning etter reglene i forskrift av 22. desember 2006 nr. 1616 om minstekrav til kapitaldekning i forsikringsselskap, pensjonskasser, innskuddpensjonsforetak og holdingsselskap i forsikringskonsern (kapitaldekningsforskriften) og forskrift av 1. juni 1990 nr. 435 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner, oppgjørssentraler og verdipapirforetak (beregningsforskriften). Institusjon som nevnt ovenfor som er morselskap i konsern eller underkonsern, skal i tillegg sende inn oppgave over kapitaldekningen på konsolidert basis, jf. forskrift av 31. januar 2007 nr. 121 om anvendelse av soliditetsregler på konsolidert basis (konsolideringsforskriften), som er rapport 700.

For de selskapene som er i konsernet, men som rapporterer etter Basel II, beregnes et kapitalkrav som kommer til fradrag.

3.3 Solvensmarginkrav

SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS rapporterer i dag regulatorisk kapital etter kapitaldekningsreglene.

Solvensmargin for SB1 Forsikring per 31.12.13		
Beløp i TNOK	SpareBank 1 Forsikring AS	SpareBank 1 Skadeforsikring AS
Minstekrav til solvensmargin	935 326	845 908
Tellende solvensmarginkapital:		
- Ansvarlig kapital (etter fradrag)	2 783 877	2 248 692
- Sikkerhetsavsetninger (utover 55% av nedre grense)/ risikoutjevningfond	23 010	474 831
- Halvparten av tilleggsavsetningene	216 204	
- Avsetning til naturskadefondet (25 % av brutto)		203 306
Sum solvensmarginkapital	3 023 091	2 926 829
<i>Solvensmargin</i>	<i>323,2 %</i>	<i>346,0 %</i>

I tillegg rapporteres Risikobasert tilsyn etter en forenklet Solvens II beregning (stresstest I), og en beregning basert på eksisterende regelverk (stresstest II). I tabellen nedenfor

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

presenteres bufferkapitalutnyttelsen for SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

Bufferkapitalutnyttelse etter Risikobasert tilsyn	
SpareBank 1 Forsikring AS	31.12.2013
Stresstest II (gjeldende regelverk)	49,0 %
Stresstest I (forenklet Solvens II)	64,5 %
SpareBank 1 Skadeforsikring AS	31.12.2013
Stresstest II (gjeldende regelverk)	61,7 %
Stresstest I (forenklet Solvens II)	56,4 %

4 Økonomisk kapital (Pilar 2 - ICAAP)

4.1 Risikojustert kapital

Dette avsnittet gir en presentasjon av den beregning som er foretatt av kapitalbehovet på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen. Det samlede kapitalbehovet fremkommer gjennom en analyse av kapitalbehovet til hvert enkelt datterselskap. Beregningene tar utgangspunkt i regnskapet per 31.12.13.

Det beregnede kapitalbehovet for konsernet SpareBank 1 Gruppen omfatter SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet), SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS, ODIN Forvaltning AS, SpareBank 1 Gruppen Finans AS og Conecto AS.

SpareBank 1 Gruppen AS eier i tillegg enkelte mindre aksjeposter. Kapitalbehovet knyttet til disse eierposter er beregnet som en ren eierrisiko og er inkludert i beregningen av markedsrisiko i morselskapet. Eierskapet knyttet til SpareBank 1 Medlemskort AS er behandlet på linje med de mindre eierpostene, da verdien av dette selskapet er begrenset.

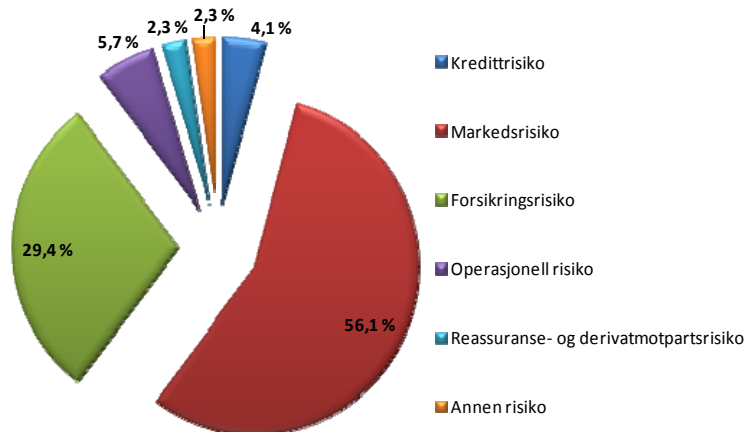
SpareBank 1 Gruppen AS beregner kapitalbehov basert på de ulike risikokategoriene. Risikojustert kapitalbehov beregnes for hvert datterselskap og for konsernet totalt. Statistiske metoder og faglige vurderinger, samt noe skjønn, er lagt til grunn i beregningene. Det er lite sannsynlig at alle tapshendelser inntreffer samtidig, og det oppstår derfor diversifiseringseffekter når alle risikokategoriene vurderes samlet. Risikokapital skal dekke de uventede tapene og skal for alle risikokategorier tilsvare 99,5 % av mulige tap med en tidshorisont på et år. Konsernet beregner også risikojustert lønnsomhet per selskap, og per produktgruppe i forsikringsvirksomheten.

Tabellen under viser netto risikojustert kapitalbehov og tilgjengelig buffer:

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

SB1G konsernets ICAAP (99,5 %) per 31.12.13		
Risikogruppe <i>Beløp i MNOK</i>	SB1G konsolidert per 31.12.2013	SB1G konsolidert per 31.12.2012
Kreditrisiko	357	266
Markedsrisiko	4 831	4 302
Forsikringsrisiko	2 528	2 586
Operasjonell risiko	489	484
Risiko motpart reassurandører, derivatavtaler, banker, forfalt premie	199	219
Risiko knyttet til nivå på estimatavvikene	0	0
Likviditetsrisiko	0	0
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Annet (forretningsrisiko, strategisk risiko, eierrisiko)	200	180
Brutto total risiko	8 605	8 037
Diversifiseringseffekter	-1 824	-1 552
Brutto total risiko etter diversifiseringseffekter	6 781	6 485
Kapitalreserver (kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger etc)	-3 085	-2 521
Netto total risiko	3 696	3 964
Kjernekapital inkl. fondsobligasjoner (inkl. avsatt utbytte 2013)	4 130	3 216
Andel av Goodwill	580	381
Total sikkerhetsbuffer før ansvarlig lån	1 014	-367
Øvrig ansvarlig kapital	313	339
Total sikkerhetsbuffer inkludert ansvarlig lån	1 327	-28
<i>Diversifiseringseffekter i % av brutto total risiko</i>	<i>-21 %</i>	<i>-19 %</i>

Figuren nedenfor viser sammensetningen av beregnet brutto risiko på totalt MNOK 8 605 per 31.12.2013 for de enkelte risikokategoriene i SpareBank 1 Gruppen.

Markedsrisiko og forsikringsrisiko er som det fremgår av figuren de viktigste enkeltrisikoen i SpareBank 1 Gruppen konsern, når vi ser bort fra diversifiseringseffekter (bruttobetraktning).

4.2 Kapitalbehov

SpareBank 1 Gruppen konsern må ha tilstrekkelig kapital for å dekke uventede tap. Konsernet er underlagt regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. Kapitalkravsforskriften stiller i tillegg krav til at kapitalbehovet skal vurderes i forhold til både risikoprofil og kvalitet på risikostyrings- og kontrollsystemer. Policy for kapitalstyring er gjenstand for årlig oppdatering og styregodkjenning, og er senest oppdatert og

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

styre godkjent i desember 2013. Policy for kapitalstyring skal sikre at SpareBank 1 Gruppen konsern har et egenkapitalnivå som er optimalt i forhold til definert risikotoleranse, risikoprofil og omfang av virksomheten.

SpareBank 1 Gruppen konsern benytter risikojustert avkastning som ett av flere økonomiske styringsparametere. Hvert kvartal blir risikojustert avkastning rapportert for konsernet samlet og per datterselskap. Bruk av risikojustert avkastning vil bli tillagt enda større vekt i kommende perioder.

4.3 Risikokategorier

4.3.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko i SpareBank 1 Gruppen utgjør en relativt liten andel av den konsoliderte risikoen, og er i hovedsak knyttet til SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, samt innenfor virksomheten i SpareBank1 Gruppen Finans AS, som har kredittrisiko på utlån til, og fordringer fra kunder og kredittinstitusjoner.

4.3.1.1 SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Kredittrisiko i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er relatert til pengemarkedsplasseringer (obligasjoner og sertifikater) og reassuranse. Kredittrisikoen for disse plasseringene estimeres implisitt i estimeringen av spreadrisiko.

Styrene i disse selskapene har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. I tillegg er det fastlagt minimumsnivå for kredittratingen innenfor de ulike utstedergruppene. Det er gitt detaljerte regler vedrørende tillatt risikonivå på plasseringene i eget mandat til ekstern forvalter.

SpareBank 1 Skadeforsikring AS og SpareBank 1 Forsikring AS har til sammen en portefølje på 24,6 mrd. kroner i sertifikat - og obligasjonsmarkedet per 31.12.2013 målt til markedsverdi. Risikoen knyttet til sertifikat- og obligasjonsmarkedet er konsentrert om investeringer med såkalt investment grade (ratet BBB- eller bedre).

Kredittrisikoen kvantifiseres som det tap som kan oppstå knyttet til investeringer i sertifikat – og obligasjonsmarkedet som følge av mislighold fra debtors side og dette er beregnet med basis i faktisk eksponering per 31.12.2013. Beregningen av kredittrisiko omhandler i første rekke risikoen for at det skal oppstå tap på sertifikat og obligasjoner som følge av mislighold fra debtors side. I denne forbindelse benytter vi modeller for å beregne forventet og uventet tap.

I tillegg er SpareBank 1 Skadeforsikring AS eksponert for kredittrisiko knyttet til reassurandører, dels gjennom fordringer og dels gjennom reassurandørens andel av erstatningsavsetningen. For å begrense risikoen som er forbundet med reassurandører har selskapet en policy om minimum A rating fra S&P ved kontraktsinngåelse.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

4.3.1.2 SpareBank 1 Gruppen Finans AS

Kredittrisikoen i SpareBank 1 Gruppen Finans AS er i all hovedsak knyttet til factoringvirksomheten. Risikoen knyttet til kredittrisiko inkluderes iht. de regulatoriske beregningene for SpareBank 1 Gruppen Finans AS.

4.3.2 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes verdiendringer i markedspriser, eller volatiliteten i markedspriser, som avviker fra forventede verdier.

Den konsoliderte markedsrisikoen i konsernet måles og rapporteres kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS. Beregningen er basert på en Value at Risk (VaR)-modell. En tilsvarende modell benyttes i oppfølgingen av hvert datterselskap, og hvert selskap i konsernet styrer og følger i tillegg opp egen risikoeksponering i henhold til egne modeller og rutiner. I rutinene beskrives modell (VaR-modell) og definisjoner for beregning av den overordnede risiko i konsernet, samt faktisk eksponering per årsskiftet.

Gjennomgangen av markedsrisiko er delt i to. Del I tar for seg modeller og definisjoner som benyttes for beregning av risiko på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen, del II beskriver oppfølging og styring av de ulike risikoelementene for konsernet samt modeller og rutiner for oppfølging og styring av de ulike risikoelementene i de enkelte datterselskapene. Gjennomgangen av markedsrisiko er basert på modellen som ligger til grunn i konsernets ICAAP-beregning.

4.3.2.1 Markedsrisiko del I

Del I tar for seg modeller og definisjoner som benyttes for beregning av risiko på konsernnivå i SpareBank 1 Gruppen.

Tabellen under viser markedsrisiko basert på VaR (Value at Risk) modell.

Markedsrisiko for SB1G konsolidert (ICAAP 99,5 %)		
Risikokategori		
<i>Beløp i MNOK</i>	31.12.2013	31.12.2012
Renterisiko	1 294	1 112
Spreadrisiko fratrukket kreditt	995	893
Egenkapitalrisiko	1 549	1 382
Eiendomsrisiko	898	917
Valutarisiko	95	61
Brutto markedsrisiko	4 831	4 364
Diversifiseringseffekter	-917	-488
Netto markedsrisiko	3 915	3 876
<i>Diversifiseringseffekter i % av brutto markedsrisiko</i>	<i>-19 %</i>	<i>-11 %</i>

Forutsetninger for VaR-modell

Det er fattet vedtak i styret om at risikorapportering skal skje med et konfidensnivå på 99,5 %. Holdeperiode er på 12 måneder. Standardavvik er beregnet med grunnlag i månedsstatistikk fra 1994 til 2013. Korrelasjonene er også beregnet ved tilsvarende metode

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

som fremgår senere i rapporten. Kursreguleringsfond, tilleggsavsetning, avkastning på plasseringene, samt rentegaranti er ikke tatt hensyn til.

Markedsrisiko beregnes på bakgrunn av formelen:

$$\text{VaR} = \text{Markedsverdi} * \sigma * \sqrt{T} * n_c$$

σ = Standardavvik aktivum

T = Holdeperiode

n_c = Antall standardavvik gitt konfidensnivå (99,5 % ensidig konfidensnivå = 2,58).

Løpende avkastning på plasseringene er ikke tatt hensyn til. Dette medfører at beregning av UL (Unexpected Loss) tilsvarer VaR.

Renterisiko

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Risikoen oppstår hovedsakelig som følge av investering i rentepapirer, fra fastrenteutlån, ved funding i fastrentepapirer samt ved derivatbruk.

Value at Risk er gitt ved verdi av eiendel multiplisert med eiendelens sensitivitet til endringer i rente multiplisert med maksimal negativ renteendring gitt holdeperiode og konfidensnivå.

Obligasjonsporteføljen durasjonsvektes innenfor tidsintervallene (1-3 mnd), (3-12 mnd), (1-3 år), (3-5 år) og (> 5 år). Durasjonen gir uttrykk for hvert intervalls prissensitivitet i forhold til en renteendring. På bakgrunn av tidsserier på månedlige historiske renter tilbake til 1994 beregnes standardavviket til den absolutte renteutviklingen. Det beregnes gjennomsnittlig renter for å tilpasse til intervallene.

På bakgrunn av durasjonsvektet eksponering, historiske rentebevegelser, holdeperiode og konfidensnivå blir VaR beregnet innenfor hvert tidsintervall, for deretter å bli summert opp til total VaR på rentepapirer.

Spreadrisiko

Spreadrisiko er risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner og engasjementer som følge av generelle endringer i kredittspreader. Spreadrisiko er inkludert i SpareBank 1 Gruppen konserns VaR-modell, og inkluderes i beregninger etter risikobasert tilsyn.

Hedgefond

Risiko knyttet til hedgefond blir beregnet på grunnlag av volatiliteten i en internasjonal hedgefondindeks. Risikoen beregnes i henhold til tilsvarende metode som aksjer. Eksponering mot hedgefond har blitt kraftig redusert de siste årene.

Egenkapitalrisiko

Egenkapitalrisiko på verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på aksjer og andre egenkapitalinstrumenter som konsernet har investert i. I risikoberegningssammenheng benyttes en oppdeling i norske og internasjonale aksjer.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

På bakgrunn av en norsk indeks og en verdensindeks beregnes historiske avkastningstall for norske og utenlandske aksjer separat tilbake til 1994. På bakgrunn av avkastningstallene beregnes standardavviket, som justeres for holdeperiode og konfidensnivå for deretter å multipliseres med eksponering innenfor de ulike egenkapitalklassene. Eksponering tilsvarer markedsverdi av aksjeporteføljen på balansedagen.

For å kunne ta utgangspunkt i volatiliteten i indeksene forutsetter vi en veldiversifisert portefølje av egenkapitalinstrumenter innenfor egenkapitalklassene, hvilket tilsvarer $\beta = 1$. SpareBank 1 Gruppen konsern finner det rimelig å anta at porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er veldiversifiserte.

Eiendomsrisiko

SpareBank 1 Gruppen konsern har en betydelig eiendomseksponering i både SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. Eiendomsporteføljen er en del av den løpende aktivaallokeringen i selskapene, hvor målet er å oppnå en høyest mulig avkastning på eksponeringen. I SpareBank 1 Forsikring AS ligger ansvaret for forvaltningen i en egen eiendomsavdeling. I SpareBank 1 Skadeforsikring AS er forvaltningen av eiendommene i sin helhet satt ut til eksterne forvaltere.

Konsernets eiendommer er utsatt for risiko ved endringer i eiendomsmarkedet. Eiendomsporteføljens verdi er påvirket av mange faktorer, herunder den lokale økonomiske utviklingen, eiendommenes beliggenhet, leietakers kredittverdighet, oppfølging av vedlikehold og konkurranse i det lokale eiendomsmarkedet.

Volatilitet knyttet til eiendom blir beregnet på bakgrunn av historisk utvikling i eiendomspriser i henholdsvis prisindeks for kontor- og forretningseiendommer hentet fra Statistisk sentralbyrå. Risikoen knyttet til eiendom behandles særskilt ved utarbeidelse SpareBank 1 Gruppen konsernets ICAAP.

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakurser. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutaene.

På bakgrunn av historiske valutakurser beregnes volatilitet for de relevante valutasorter, hvilket gir grunnlag for å beregne risiko knyttet til eksponering, gitt et bestemt konfidensnivå.

Korrelasjon – Porteføljrisiko markedsrisiko

På bakgrunn av tidsseriene beregnes en korrelasjonsmatrise mellom de ulike aktivaklassene innenfor markedsrisiko. Korrelasjonene beregnes på bakgrunn av historikk tilbake til 1994, eller så langt tilbake det finnes data, basert på 12 måneders rullerende snitt. For å gjøre beregningene mer konservative, benyttes et gjennomsnitt av gjennomsnittet til korrelasjonene og høyeste korrelasjon i perioden. På bakgrunn av korrelasjonsmatrisen beregnes en kovariansmatrise som gir utgangspunktet for å beregne Value at Risk (standardavviket) på den totale porteføljen.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

4.3.2.2 Markedsrisiko del II

Del II beskriver oppfølging og styring av de ulike risikoelementene for konsernet samt modeller og rutiner for oppfølging og styring av de ulike risikoelementene i de enkelte datterselskapene.

Den konsoliderte markedsrisikoen i konsernet måles og rapporteres, som beskrevet tidligere, kvartalsvis til styret i SpareBank 1 Gruppen AS og er basert på VaR-beregning med 99,5 % konfidensnivå. Ved behov, og i perioder med store prisendringer i markedet, økes målefrekvensen av markedsrisikoen. Dette følger av interne beredskapsplaner.

SpareBank 1 Forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet fortløpende ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og metoder for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider med å videreutvikle modeller for måling og overvåking av risiko. Selskapet styrer også markedsrisikoen via et minimumsavkastningskrav som skal bidra til at selskapet når et forhåndsfastsatt inntekstmål. Selskapet har definerte handlingsregler for risikoreduserende tiltak hvis avkastningen blir lavere enn minimumskravet eller bufferkapitalutnyttelsen når forhåndsdefinerte nivåer.

SpareBank 1 Skadeforsikring AS kapital situasjon er å anse som god. SpareBank 1 Skadeforsikring AS vurderer markedsrisikoen utefra investeringsstrategien, som beskriver ønsket risikoprofil, og setter begrensninger som er tilpasset konsernets risikotoleranse. Markedsrisiko vurderes derfor løpende i forhold til konsernets risikokapital, og overvåkes av stresstester som er basert på bestemmelsene i kapitalforvaltningsforskriften i tillegg til konsernets egne risikomodeller. SpareBank 1 Skadeforsikring AS benytter som hovedregel ikke valutainstrumenter, men gjør unntak for sikring av underliggende plasseringer. Utenlandske plasseringer er i størst mulig grad sikret mot valutarisiko. Konsernets allokering mellom forskjellige investeringsinstrumenter har vært stabil gjennom året. SpareBank 1 Skadeforsikring AS sin eksponering i aksjer er begrenset i forhold til konsernets soliditet. Konsernets totale eksponering for markedsrisiko vurderes som moderat, sett i forhold til selskapets totale bufferkapital.

ODIN Forvaltning AS har liten eller ingen eksponering mot markedsrisiko, da de ikke tar posisjoner på egne bøker. Resultatene i selskapet er allikevel svært sensitive overfor kursendringer da selskapets viktigste inntektskilde er porteføljeprovisjoner.

SpareBank 1 Gruppen Finans AS har liten eksponering mot markedsrisiko.

Renterisiko

Renterisikoen i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS måles gjennom resultateffekt i stresstesten ved en prosentvis renteøkning. Eksponering i forhold til vedtatte rammer for de ulike aktivaklassene for rentepapirer følges og rapporteres månedlig.

I vår VaR-beregning for beregning av økonomisk kapital hensyntas kun aktivasiden i SpareBank 1 Forsikring AS. Renterisiko på passivasiden som følge av forhold nevnt over hensyntas ikke. Denne risikoen beregnes og rapporteres i henhold til risikobasert tilsyn i hvert enkelt forsikringsselskap.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Egenkapitalrisiko

Egenkapitalrisikon i konsernet relaterer seg primært til SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS sine egenkapitalplasseringer, men også SpareBank 1 Gruppen AS har investeringer i egenkapitalinstrumenter. Styrene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS har vedtatt en investeringsstrategi, herunder risikoprofil og begrensninger/ rammer på investeringer i ulike instrumenter.

Eiendomsrisiko

I SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er en relativt stor andel av investeringsporteføljen knyttet til eiendom. Selskapene styrer risikoen knyttet til eiendom gjennom stresstester.

Valutarisiko

SpareBank 1 Gruppen har lav eksponering mot valutarisiko. SpareBank 1 Forsikring AS søker å nøytralisere det vesentlige av eksponeringen ved bruk av valuta-terminkontrakter. SpareBank 1 Skadeforsikring AS strategi er at verdipapirer notert i utenlandsk valuta i størst mulig grad skal sikres mot valutarisiko.

4.3.3 Forsikringsrisiko

Konsernet er eksponert mot forsikringsrisiko gjennom virksomhetene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

4.3.3.1 SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Kvantifisering av økonomisk kapital følger av beregningsalgoritmene definert av Finanstilsynet.

Det holdes kapital for summen av premieusikkerhet og reserveusikkerhet, inkludert korrelasjonseffektene, slik disse er definert i risikobasert tilsyn.

Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at en hendelse inntreffer og usikkerhet i forhold til størrelsen på erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres. For en portefølje av forsikringskontrakter hvor det benyttes sannsynlighetsteori ved beregning av pris og forsikringstekniske avsetninger, er den største risiko selskapet står overfor i forbindelse med forsikringskontrakter at de faktiske erstatningsbeløpene overstiger de beløp som er avsatt til å dekke erstatningene. Risiko i forsikringskontrakter avhenger av kontraktens utforming. Det er større usikkerhet knyttet til såkalte langhalede produkter med lang skadeoppgjørstid, enn korthalede produkter med raskere stadfestelse av erstatningens endelige størrelse. Videre er forsikringsselskapet utsatt for storskader, men dette er i stor grad dekket opp i form av reassuransekontrakter.

4.3.3.2 SpareBank 1 Forsikring AS

Kvantifisering av økonomisk kapital følger av beregningsalgoritmene definert av Finanstilsynet.

Det holdes kapital for summen av "forsikringsrisiko liv" og "forsikringsrisiko skade" slik disse også er definert fra risikobasert tilsyn.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekningsfor uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppelev tilbys det dødsrisikoforsikringer. Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt. Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

Styring av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

4.3.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko defineres ved risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eller eksterne hendelser. I SpareBank 1 Gruppen konsern omfattes juridisk risiko som operasjonell risiko. Alle selskapene i konsernet har risiko knyttet til operasjonell drift.

Operasjonell risiko i datterselskapene dokumenteres i dag i forbindelse med det arbeid som gjøres for å oppfylle forskrift om risikostyring og internkontroll. Arbeidet som gjennomføres knyttet til risikorapportering blir hovedsakelig dokumentert gjennom den årlige ICAAP-rapporten, samtidig som det årlig fremlegges en internkontrollrapport med tilleggstittel lederbekreftelse. Databaser for styring og oppfølging av tiltak knyttet til rapporter fra Finanstilsynet, internrevisjon og internkontroll er implementert.

I tillegg har SpareBank 1 Gruppen konsern en egen compliance funksjon i morselskapet, samtidig som denne funksjonen finnes i datterselskapene. Det gjennomføres jevnlig møter i compliance-forum på konsernnivå, som består av compliance ansvarlige i hvert enkelt selskap. Arbeidet vedrørende compliance skal sørge for at SpareBank 1 Gruppen konsern etterlever og overholder relevante lover og forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Samtidig skal man i arbeidet sørge for å overvåke utvikling innenfor områdene, samt utrede mulige konsekvenser av at endringer innenfor områdene ikke følges

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

opp. Compliance risiko er risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner, økonomiske tap eller svekket omdømme som følge av å ikke etterleve og overholde relevante lover og forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer. Compliance risiko anses å være en del av operasjonell risiko. Compliance rapporteres til styret i SpareBank 1 Gruppen AS kvartalsvis, i henhold til utarbeidede compliance-maler for konsernet.

Metodikken for beregningen av operasjonell risiko varierer i SpareBank 1 Gruppen AS og dets datterselskaper. SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS benyttes av metodikken i de beregninger som selskapene gjennomfører i forbindelse med risikobasert tilsyn. ODIN Forvaltning AS beregner operasjonell risiko ved å bruke 25 % av faste kostnader de siste 12 måneder. De øvrige selskapene; SpareBank 1 Gruppen AS (morselskapet), SpareBank 1 Gruppen Finans AS og Conecto AS, beregner operasjonell risiko i henhold til nedenstående oppstilling:

SpareBank 1 Gruppen AS (morselskap)	15 % av gj.snitt av siste 3 års inntekter
SpareBank 1 Gruppen Finans AS	15 % av gj.snitt av siste 3 års inntekter
Conecto AS	15 % av gj.snitt av siste 3 års inntekter

4.3.5 Likviditets- og oppgjørskrisiko

Styringen av konsernets finansieringsstruktur tar utgangspunkt i en overordnet likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Hvert datterselskap har tilsvarende likviditetsstrategi, med tilhørende styrebehandling. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Det er etablert en konsernkontoordning i SpareBank 1 Gruppen konsern som er med på å redusere likviditetsrisikoen. Likviditetsrisikoen i SpareBank 1 Gruppen er i hovedsak knyttet til morselskapet, og vurderes som lav til moderat.

Beredskapsplan for kapital og likviditetsstyring ble senest oppdatert og styregodkjent desember 2013, og søker å synliggjøre den overordnede likviditetsstyring i konsernet samt å identifisere og forklare hendelser som kan inntreffe og legge planer for å møte disse hendelsene. Beredskapsplanen gir også en klar beskrivelse av ansvarsfordeling. Hendelser som kan gi likviditetseffekter kan blant andre være:

- Identifiserte tap i datterselskaper som innebærer behov for kapitaltilførsel
- Likviditetsbufferer under målsatt nivå
- Tilbakekallelse av ukommiterte kredittlinjer

Kravet vedrørende den daglige likviditetsstyringen er at morselskapet til enhver tid har en likviditetsbuffer på 150 mill. kroner. Likviditetsbufferen skal bestå av bankinnskudd og omsettelige verdipapirer som er gjenstand for kontinuerlig omsetning. I tillegg kan likviditetsbufferen bestå av kommiterte kredittfasiliteter. Likviditetsbufferen oversteg 150 mill. kroner per 31. desember 2013.

SpareBank 1 Gruppen konsern har etablert et tett samarbeid med SpareBank 1-bankene på fundingsiden. Gjennom et slikt samarbeid vil sannsynligheten for å løse eventuelle likviditetsutfordringer øke vesentlig.

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

4.3.6 Konsentrasjonsrisiko

Per 31.12.13 er sammensetning av SpareBank 1 Forsikring AS obligasjonsfond tilgjengelig, men ikke for PIMCO og ABF obligasjonsfondene. Det er foretatt en fordeling av fondene mot utstedere for SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS sertifikat-, og obligasjonsportefølje, hvor motpartsrisikoen ligger. Se tabellen nedenfor.

Markedsverdi per 31.12.13				
Usteder <i>Beløp i MNOK</i>	SpareBank 1 Forsikring AS	SpareBank 1 Skadeforsikring AS	Samlet Markedsverdi	Andel av samlet portefølje
Norsk stat	0	1074	1074	4,5 %
DNB Boligkreditt AS	363	226	589	2,5 %
SpareBank 1 SMN	258	259	517	2,2 %
Nordea Eiendomskreditt AS	321	170	491	2,0 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	170	292	462	1,9 %
Storebrand Boligkreditt AS	181	258	439	1,8 %
Bank 1 Oslo Akershus AS	166	256	421	1,8 %
Sparebanken Vest	191	198	389	1,6 %
Sparebank 1 SR Bank ASA	282	70	352	1,5 %
SpareBank 1 Nord-Norge	161	191	352	1,5 %
Gjensidige Bank Boligkreditt AS	341	9	350	1,5 %
Sparebanken Møre	115	229	344	1,4 %
Eika Boligkreditt AS	296	45	342	1,4 %
Sparebanken Øst	142	194	336	1,4 %
Sør Boligkreditt AS	278	46	324	1,3 %

Det er ikke satt rammer for konsentrasjonsrisiko for konsernet samlet sett, mens det er et omfattende sett av rammer i de enkelte selskapene knyttet til disse investeringene. Investeringsmandatene i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS beskriver rammer for enkeltutstedere, bransjer, løpetid, andel i enkeltutstedelser med mer. For begge selskapenes del er disse mandatene definert overfor ekstern forvalter.

Det vurderes å være liten konsentrasjonsrisiko i konsernet. Forsikringsporteføljen i SpareBank 1 Skadeforsikring AS anses å være relativt veldiversifisert gjennom et stort antall kunder, at forsikringene tegnes i ulike geografiske områder og flere ulike produkter. En konsentrasjonsrisiko i skadeforsikring er eksponering mot naturkatastrofer, men i Norge er denne svært begrenset gjennom deltakelse i Norsk Naturskadepool. Forsikringsbestanden i SpareBank 1 Forsikring AS er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppeforsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert. Det er konsentrasjonsrisiko knyttet til SpareBank 1 Forsikring AS investeringsportefølje, i hovedsak mot finanssektoren. Øvrige selskaper er fra et konsernperspektiv i beskjeden grad eksponert mot konsentrasjonsrisiko.

4.3.7 Strategisk og forretningsrisiko risiko

Strategisk og forretningsmessig risiko har i kapitalbehovsberegninger så langt blitt skjønsmessig stipulert. Det er foreløpig ikke etablert en prosess for å tallfeste risikoen knyttet til dette. SpareBank 1 Gruppen konsern arbeider med å finne parametere for å kunne beregne den strategiske og forretningsmessige risikoen på en kvantitativ måte. En antatt tilnæringsmåte her vil være å beregne sannsynlig bortfall av inntekter som følge av

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

strategiske feilvalg eller situasjoner hvor det blir sterk negativ mediafokus omkring SpareBank 1 Gruppen eller SpareBank 1-bankene (omdømmerisiko).

SpareBank 1 Gruppen har etablert en beredskapsplan for behandling av omdømmesensitive saker. Arbeidet med en konkret sak initieres og ledes av Kommunikasjonsdirektør og er en dynamisk del av avdelingens planverk. Sakslisten gjennomgås hvert kvartal – for oppdatering.

SpareBank 1 Gruppen konsern vil, sammen med alliansens forum for risikostyring, ha et fortsatt fokus på å etablere kvantitative modeller med tanke på å estimere kapitalbehov for den strategiske og forretningsmessige risikoen i konsernet.

4.3.8 Korrelasjon - Porteføljerisiko

Ikke alle hendelser antas å inntreffe på samme tidspunkt. Derfor er det rimelig å ta hensyn til diversifiseringseffekter mellom aktivklassene. Det benyttes en korrelasjonsmatrise mellom aktivklassene, hvor korrelasjoner mellom markedsrisiko, kredittrisiko, forsikringsrisiko og eiendom er beregnet.

I den samlede ICAAP-oppstillingen per 31.12.2013 utgjør diversifiseringseffektene 21 % av brutto risiko, mot 19 % per 31.12.2012. Nivået følger av de korrelasjonsberegninger som er innarbeidet i totalrisikomodellen. Nivået på diversifiseringseffekter anser vi å være rimelig, sett i forhold til andre finansinstitusjoner med samme bredde i virksomheten.

5 Sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov

SB1G konsernets sammenligning av regulatorisk og økonomisk kapitalbehov		
Risikogruppe	Regulatorisk kapital	ICAAP Pilar 2
Beløp i MNOK	per 31.12.2013	per 31.12.2013
Kredittrisiko	0	357
Markedsrisiko	0	4 831
Forsikringsrisiko	0	2 528
Operasjonell risiko	0	489
Risiko motpart reassurandører, derivatavtaler, banker, forfalt premie	0	199
Risiko knyttet til nivå på estimatavvikene	0	0
Likviditetsrisiko	0	0
Konsentrasjonsrisiko	0	0
Annet (forretningsrisiko, strategisk risiko, eierrisiko)	0	200
Brutto total risiko	1 795	8 605
Diversifiseringseffekter	0	-1 824
Brutto total risiko etter diversifiseringseffekter	1 795	6 781
Kapitalreserver (kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger etc)	0	-3 085
Netto total risiko	1 795	3 696
Kjernekapital inkl. fondsobligasjoner (inkl. avsatt utbytte 2013)	4 130	4 130
Andel av Goodwill	0	580
Total sikkerhetsbuffer før ansvarlig lån	2 335	1 014
Øvrig ansvarlig kapital	313	313
Total sikkerhetsbuffer inkludert ansvarlig lån	2 648	1 327

Beregningen av kapitalbehovet er gjennomført på konservative forutsetninger. Eksempelvis er det benyttet en holdeperiode på 12 måneder ved beregning av all markedsrisiko. Basert

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

på interne handlingsregler kunne man argumentert for reduksjon i holdeperiode på flere deler av porteføljen. I tillegg er beregninger av korrelasjonseffekter lagt i den konservative enden av observerte verdier, og i tilfeller hvor det ikke finnes empiri, er det forutsatt betydelige positive korrelasjoner.

I beregningene har vi redusert bruttorisikoen med reserver i SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, som vurderes å være en buffer mot svingningsrisikoen. Dette er poster som er beregnet å være en del av bufferkapitalen til selskapet. De viktigste postene her er normalt kursreguleringsfondet og tilleggsavsetninger i SpareBank 1 Forsikring AS, samt deler av sikkerhetsavsetningene og garantiavsetningene i SpareBank 1 Skadeforsikring AS.

I vurderingen av kapitalbehovet er det tatt som utgangspunkt at bufferkapital regnes i forhold til tilgjengelig kjernekapital inklusiv fondsobligasjoner og goodwill.

6 Sensitivitetsanalyse av resultat

Sensitivitetsanalysen er basert på en sensitivitetsberegning utført på basis av regnskapstall per 31.12.13.

Sensitivitetsanalyse av resultat per 31.12.13							
Parameter	SB1G (mor)	SB1F AS	SB1S	ODIN	SB1GF	Conecto	Totalt
<i>Resultatendring i MNOK før skatt</i>							
1 % poeng økning i rentenivået	-15	-173	-125	0	3	0	-311
1 % poeng reduksjon i rentenivået	15	173	125	0	-3	0	311
10 % verdiendring på eiendomsporteføljen	0	+/-376	+/-112	0	0	0	+/-488
1 % poeng endring i combined ration f.e.r.	0	0	+/-48	0	0	0	+/-48
0,1 % poeng endring i margin i forvaltning	0	0	0	+/-29	0	0	+/-29
10 % endring i børskurser	0	+/-244	+/-109	+/-30	0	0	+/-383

Tabellen over er et anslag på forventet resultateffekt ved en umiddelbar renteendring, fall i eiendomsverdier, endring i combined ratio, endring i forvaltningsmarginer, og fall i børskurser. Tabellen er utarbeidet i forbindelse med intern risikooppfølging i SpareBank 1 Gruppen AS.

For renteendringen er beregningene basert på verdiendring og endring i cash flow 12 måneder frem på sertifikat- og obligasjonsporteføljer i SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS. For SpareBank 1 Forsikring AS er beregningen foretatt før fordeling av resultat mellom eier og kunde. For SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS er resultateffekten knyttet til netto rentebærende gjeld.

7 Videreutvikling av risikostyring og Solvens II

SpareBank 1 Gruppen konsern vil som et forsikringsdominert finanskonsern være underlagt gruppebestemmelsene i det kommende Solvens II regelverket for forsikring. Dette betyr at konsernet som en helhet må etterleve bestemmelsene i dette regelverket konsistent på tvers av mor-, og datterselskap. I praksis betyr dette at risikovurdering og kapitalbehov skal vurderes samlet på konsernnivå, og innenfor hvert enkelt selskap. Som en del av det kommende regelverket angis det regler for risikostyring under såkalte "Own Risk and Solvency Assessment" (ORSA) prinsipper. Dette er tilsvarende regler som eksisterer innenfor

Pilar 3 – SpareBank 1 Gruppen per 31.12.2013

Basel II-regelverket for banker, kalt "Internal Capital and Adequacy Assessment Process" (ICAAP). Under både ORSA og ICAAP er målet at ledelsen og styret skal vurdere, og ha eierskap til virksomhetens risiko og kapitalbehov.

ICAAP har vært utarbeidet i SpareBank 1 Gruppen konsern siden 2006. Avdeling for Risikostyring og Compliance i SpareBank 1 Gruppen AS er ansvarlig for ICAAP på konsolidert nivå i samarbeid med datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS, ODIN Forvaltning AS, SpareBank 1 Gruppen Finans AS og Conecto AS.

ICAAP utarbeides i dag hvert kvartal, og årlig produseres det en mer omfattende rapport og gjennomgang. Den årlige ICAAP rapporten for 2012/2013 er derfor å anse som en overgangsrapport hvor vi tar inn elementer fra Solvens II regelverket, og sammenligner med dagens regelverk, og interne retningslinjer i henhold til ICAAP.

Solvens II regelverket nærmer seg nå implementering. Det europeiske parlamentet stemte den 21.11.13 til fordel for EU kommisjonens forslag om innføring av regelverket fra og med 01.01.16, gjennom godkjenning av Omnibus II direktivet. Dette direktivet muliggjør implementeringen av Solvens II, og angir blant annet overgangsregler for regelverket. Omnibus II direktivet setter bestemmelser omkring sentrale deler av Solvens II regelverket hva angår verdivurdering, kapitalkrav og overgangsregler. Det legges opp til overgangsregler på 7 år for å imøtekomme det regulatoriske kapitalkravet. Videre legges det opp til 16 års overgangsregler for å være compliant på verdifastsettelsen av forpliktelser. Likevel må konsernet operere fullt ut compliant fra 01.01.16 på øvrige bestemmelser i regelverket. Dette vil kreve en intensivering og økt koordinering av konsernets samlede risikostyring i 2014 og fremover. Parallelt med dette, og uavhengig av den politiske prosessen i EU vil Finanstilsynet nasjonalt kreve rapportering etter risikovurderinger, og kapitalelementer basert på Solvens II fra og med 01.01.14. Rapporter skal imidlertid oversendes i begynnelsen av 2015. Finanstilsynet legger videre til grunn, at reglene som fremkommer av ORSA og pilar 2 blir gjeldende fra 01.01.14 i Norge.

Regelverk, retningslinjer og veiledninger fra Finanstilsynet for ICAAP har sitt utspring i regelverk for banker i henhold til regler fastsatt av Bank of International Settlements.

Prinsipielle likheter mellom ICAAP og ORSA er:

- Definisjon av risikoappetitt, toleranse og kapitalmål
- Estimering av konsernets risikoprofil
- Fremskrivning av resultat og balanse over planperioden
- Kapital-, og beredskapsplaner
- Tettere integrasjon av økonomisk kapital, risikojustert lønnsomhet mot strategiske beslutninger
- Vurdering av modellenes treffsikkerhet gjennom perioden